

Sygn. akt II AKa 197/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Grażyna Świdorska - Wandor

Sędziowie: SSA Jerzy Sałata

SSA Krzysztof Noskowicz (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Karolina Petruczenko

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Grażyny Bobryk

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2015 r.

sprawy

skazanego R. D.

o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 27 marca 2015 r., sygn. akt **IV K 30/15**

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną,
2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. B. - Kancelaria Adwokacka w G. - kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym,
3. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, którymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku w dniu 27 marca 2015 r. w sprawie o sygn. akt **IV K 30/15** wydał wyrok łączny wobec R. D., skazanego prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 24 maja 2002 roku w sprawie o sygn. akt IV K 527/02 za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k., popełnione w dniu 6 stycznia 2002 roku, na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 60 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka;

II. Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 23 czerwca 2004 roku w sprawie o sygn. akt VII K 140/04 za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 283 k.k., popełnione w dniu 22 lutego 2004 roku, na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności;

III. Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 13 kwietnia 2005 roku w sprawie o sygn. akt II K 555/04 za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k., popełnione w nocy z 9 na 10 lipca 2004 roku, na karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, objętą karą łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w pkt. I wyroku łącznego Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 13 grudnia 2011 roku, sygn. akt XI K 489/11;

IV. Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 19 stycznia 2006 roku w sprawie o sygn. akt VII K 405/05 za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., popełnione w dniu 29 stycznia 2005 roku, na karę roku pozbawienia wolności oraz przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k., popełnione w dniu 8 lutego 2005 roku, na karę roku pozbawienia wolności, objęte karą łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w pkt. I wyroku łącznego Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 13 grudnia 2011 roku, sygn. akt XI K 489/11;

V. Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 21 czerwca 2011 roku w sprawie o sygn. akt XI K 309/11 za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnionych w dniach 5 i 7 lutego 2011 roku, na kary 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka oraz przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., popełnione w dniu 7 lutego 2011 roku, na karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności;

VI. Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 lutego 2014 roku w sprawie o sygn. akt IV K 193/13 za przestępstwo z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniu 21 października 2010 roku, na karę 4 lat pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka, za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniu 13 grudnia 2010 roku, na karę 2 lat pozbawienia wolności i 150 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka oraz karę łączną 5 lat pozbawienia wolności i 200 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka.

Wymienionym wyżej wyrokiem Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekł następująco:

- na mocy art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. oraz art. 569 § 1 k.p.k. połączył kary pozbawienia wolności i grzywny wymierzone skazanemu wyrokami Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 21 czerwca 2011 roku w sprawie o sygn. XI K 309/11 oraz Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 lutego 2014 roku w sprawie o sygn. IV K 193/13 i orzekł karę łączną 7 lat pozbawienia wolności oraz 300 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość stawki dziennej na 10 złotych (pkt I);

- w pozostałym zakresie wyroki opisane w punkcie I pozostawił do odrębnego wykonania (pkt II);

- na mocy art. 577 k.p.k. oznaczył dzień 30 czerwca 2012 roku, od którego należy liczyć początek kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie I i zaliczył skazanemu na poczet tej kary okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia 25 lutego 2011 roku, przyjmując dzień rzeczywistego pozbawienia wolności za równoważny dniowi kary łącznej pozbawienia wolności (pkt III);

- na mocy art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w zakresie połączenia kar wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 24 maja 2002 roku w sprawie o sygn. IV K 527/02 i Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 23 czerwca 2004 roku w sprawie o sygn. VII K 140/04, wobec braku warunków do wydania wyroku łącznego w tym zakresie (pkt IV);

- na mocy art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 575 § 1 k.p.k. a contrario umorzył postępowanie w zakresie połączenia kar wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 13 kwietnia 2005 roku w sprawie o sygn. II K 555/04 i Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 19 stycznia 2006 roku w sprawie o sygn. VII K 405/05, wobec stwierdzenia powagi rzeczy osądzonej, wynikającej z punktu I wyroku łącznego Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 13 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt XI K 489/11 oraz braku warunków do wydania nowego wyroku łącznego w tym zakresie (pkt V),

- wyrok zawiera nadto orzeczenie o zasądzeniu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu (pkt VI) oraz o zwolnieniu skazanego od kosztów sądowych (pkt VII).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca skazanego, który zaskarżył wyrok w części, to jest w zakresie rozmiaru orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności oraz grzywny.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 4 k.p.k. obrońca wyrokowi zarzucił rażącą surowość wydanego w sprawie orzeczenia o karze łącznej zarówno w zakresie kary pozbawienia wolności jak i grzywny, poprzez wymierzenie kary łącznej na zasadzie asperacji, w sytuacji gdy w sprawie zachodzą okoliczności wskazujące na zasadność orzeczenia kary łącznej na zasadzie „pełnej absorpcji”.

Tak argumentując, obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez wymierzenie skazanemu kary łącznej w wymiarze 4 lat pozbawienia wolności oraz 150 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest oczywiście bezzasadna.

Sąd Apelacyjny, przeprowadzając kontrolę odwoławczą zaskarżonego wyroku nie stwierdził, aby w sprawie doszło do wymierzenia skazanemu R. D. rażąco niewspółmiernej kary łącznej pozbawienia wolności czy kary łącznej grzywny.

Przed omówieniem powodów, które legły u podstaw takiej oceny wskazać trzeba, że w sprawie mamy do czynienia z prawidłowym określeniem zakresu przedmiotowego przeprowadzonego postępowania o wydanie wyroku łącznego wobec skazanego R. D., to jest stosownie do reguł wynikających z treści art. 570 k.p.k., jak i art. 85 k.k. Sąd a quo opierał się w tej mierze na zapisach wynikających z aktualnych kart karnych, a zatem niezależnie od treści złożonego przez skazanego wniosku, w którym wnosił on o połączenie wskazanych przez siebie wyroków (k. 1). Obrońca skazanego okoliczności tych nie podważał. Nie kwestionował również prawidłowości ustaleń sądu a quo co do kar podlegających łączeniu, a zatem, że takiemu połączeniu podlegały kary pozbawienia wolności i kary grzywny wymierzone wyrokami Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku w sprawie XI K 309/11 oraz Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 193/13, jak i też co do umorzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego w odniesieniu do pozostałych skazań, zarówno w oparciu o przepis art. 572 k.p.k. jak i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Przechodząc teraz do zarzutu sformułowanego przez skarżącego, w nawiązaniu do utrwalonej linii orzeczniczej trzeba przypomnieć, że o rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. można mówić tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć wpływ na wymiar kary, można by przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji, a karą, która byłaby prawidłowa w świetle dyrektyw art. 53 k.k. (zob. wyrok SN z dnia 13 kwietnia 2000 r., WA 5/00, LEX nr 535097). Oczywiście przedstawia się przy tym to, że stosowanie tych dyrektyw musi uwzględniać specyfikę orzekania o karze łącznej (por.: wyrok SA w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2014 r., II AKa 61/14, Biul. SAKa 2014/2/28-29).

Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał, że miał możliwość kształtowania nowej kary łącznej pozbawienia wolności w przedziale od 4 lat do 9 lat i 4 miesięcy, a w przypadku nowej kary łącznej grzywny od 150 do 350 stawek dziennych grzywny. Tego skarżący również nie kwestionuje.

Zarzut obrońcy skazanego sprowadza się natomiast do tego, że wymierzając nowe kary łączne (7 lat pozbawienia wolności oraz 300 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka) sąd a quo zastosował w każdym przypadku zasadę asperacji, a winien był zastosować zasadę absorpcji.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że skarżący nie ma racji. Chybione z gruntu jest założenie, że stosowanie zasady absorpcji stanowi punkt wyjścia przy dokonywaniu oceny wymiaru kary łącznej (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 19 maja 2010 r., II AKa 119/10, POSAG 2010/3/165-174). Zastosowanie mogących wchodzić w grę zasad absorpcji, asperacji czy kumulacji przy orzekaniu zarówno kary łącznej, jak i wydawaniu wyroku łącznego uwarunkowane jest przede

wszystkim relacjami zachodzącymi pomiędzy osądzonymi czynami objętymi tym orzeczeniem. Trzeba jednak mieć na uwadze również i to, że relacje te sprowadzają się do określenia jak bliski związek przedmiotowo-podmiotowy łączy te czyny oraz w jakich odstępach czasu zostały one popełnione. Im bliższe są te relacje, tym bardziej kara łączna orzeczona wyrokiem łącznym winna być zbliżona do dopuszczalnego minimum uwarunkowanego wysokością kar orzeczonych za przestępstwa objęte tym wyrokiem. Nie bez znaczenia dla intensywności tego związku pozostaje także ocena wielości czynów przestępczych, rodzaj, wielość i podobieństwo dóbr prawnie chronionych naruszonych przestępstwami dokonany przez skazanego (por.: wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 listopada 2012 r., II AKa 245/12, LEX nr 1307472).

Sąd Okręgowy miał te okoliczności na uwadze. Słusznie też wskazał na to, że sam fakt popełnienia wielu przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym, który przemawia za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z zasady absorpcji. Jak najbardziej trzeba zgodzić się też z tym stanowiskiem sądu a quo, że kształtowanie wymiaru kary łącznej powinno się odbywać z uwzględnieniem całokształtu przestępczej działalności skazanego, a zatem siła argumentów przemawiających za korzystnym ukształtowaniem kary łącznej zdecydowanie słabnie w przypadku skazanego, który popełnił kolejne przestępstwa po wydaniu pierwszego wyroku skazującego.

Sąd a quo wskazał jakie okoliczności w realiach rozpoznawanej sprawy sprzeciwiały się zastosowaniu zasady absorpcji, a jakie w konsekwencji przemawiały za zastosowaniem zasady asperacji. Trafnie przyjął, odnosząc się do związku podmiotowego i przedmiotowego pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami, że granica pomiędzy popełnionymi przestępstwami była bardzo wyraźna, a żadne z przestępstw pozostających w zbiegu nie dominowało w ocenie tej części przestępczej działalności oskarżonego i chociaż cztery na pięć z nich zostało popełnionych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, to skazany popełnił je w różny sposób, na szkodę różnych pokrzywdzonych i w wyraźnych odstępach czasowych - w okresie od października 2010 r. do lutego 2011 r. Stanowisko to zasługuje na aprobatę.

Tylko polemiczne są w tej sytuacji argumenty obrońcy skazanego, który nadmiernie jednostronnie postrzega odległość czasową pomiędzy zbiegającymi się czynami jak i też tożsamość zachowań podlegających penalizacji i sposób działania skazanego. Wcale nie jest tak, że trudno byłoby znaleźć bliższe względem siebie zachowania podmiotu procesu karnego. Trudno też podzielić, jako argumenty przemawiające za koniecznością zastosowania zasady absorpcji, dane wynikające z opinii o skazanym z Zakładu Karnego we W.. Sąd Okręgowy przy orzekaniu kar łącznych uwzględnił te dane, a zatem miał też na względzie poprawną opinię o skazanym, wskazującą na prawidłowy wpływ resocjalizacyjny dotychczasowego osadzenia skazanego w warunkach penitencjarnych. Odmiennie jednak niż obrońca okoliczności te ujmował w kategoriach obiektywnych i postrzegał w kontekście całokształtu okoliczności mających wpływ na wymiar kary łącznej.

Wymierzone R. D. w tych uwarunkowaniach kara łączna 7 lat pozbawienia wolności oraz kara łączna grzywny w rozmiarze 300 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka są karami sprawiedliwymi. Uwzględniając one w wymaganym zakresie wszystkie istotne okoliczności, które winny znaleźć się u podstaw wymiaru każdej z nich. Słusznie wskazał sąd a quo na to, że orzeczenie wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności w niższym wymiarze byłoby dla skazanego nieuzasadnioną premią za popełnienie większej liczby przestępstw, co stałoby w sprzeczności z celami stawianymi karze zarówno sferze prewencji indywidualnej, jak i prewencji ogólnej. Natomiast kształtując karę łączną grzywny miał nadto na uwadze brak możliwości majątkowych i ograniczone możliwości zarobkowe skazanego. Wymierzonym karom łącznym towarzyszy zatem wymierne arytmetycznie zmniejszenie rozmiarów kary pozostałej skazanemu do odbycia. Nie stwarzają one tym samym dla skazanego większych dolegliwości od tych, które wiązałyby się z wykonaniem poszczególnych wyroków. Nie sposób w konsekwencji mówić o wymierzonych karach łącznych w kategoriach kary rażąco niewspółmiernej.

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku nie ujawniła zarazem innych uchybień, które należałoby brać pod uwagę z urzędu (art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k.). Dlatego też Sąd Apelacyjny zaskarżony wyrok jako słuszny utrzymał w mocy, uznając apelację obrońcy skazanego za oczywiście bezzasadną.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu

z urzędu w postępowaniu odwoławczym orzeczono na mocy § 14 ust. 5, §§ 19 pkt 1 i 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, ze zm.), przy uwzględnieniu stawki podatku od towarów i usług, o której mowa w § 2 ust. 3 cyt. Rozporządzenia.

W kwestii wydatków za postępowanie odwoławcze orzeczono stosownie do treści art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. - z uwagi na sytuację materialną skazanego.